

Motion till riksdagen

1987/88:Jo 431

av Ralf Lindström m. fl.

om inrättandet av ett Östersjöinstitut

Undertecknade föreslår att åtgärder vidtas för inrättande av ett institut för Östersjöfrågor och att det placeras i Karlskrona.

Vi har med tillfredsställelse erfarit att regeringen arbetar på en aktionsplan för att förbättrasituationen i våra hav, bl. a. Östersjön, som Sverige har ett stort ansvar för. För att samordna och systematisera detta arbete för Östersjön torde det vara lämpligt att inrätta ett särskilt organ, exempelvis ett institut i Karlskrona. Karlskrona, som ligger väl centralt placerat, delvis ute i Östersjön, har redan nu många faciliteter som bör ingå i ett sådant institut. Därtill är Karlskrona i mycket stort behov av regionalpolitiskt stöd.

Följande uppgifter kan med fördel läggas på ett Östersjöinstitut, förslagsvis inrättat i stiftelseform.

Kustvattenkontroll

För närvarande bekostar Blekinge kustkommuner och de större vattenförorenande industrierna årliga kustvattenundersökningar. Planer finns på att dessa intressenter bildar ett kustvattenförbund, som också avses bli medlem i stiftelsen för Östersjöinstitutet.

I det nystartade FOSAM-projektet "Hanöbukten som naturresurs" satsar länsstyrelserna i Blekinge och Kristianstads län samt Lunds universitet 1 milj. kr. för två års utredningsarbete. Detta arbete kan sägas vara ett första steg i ett organiserat samarbete mellan myndigheter, näringsliv och forskare. När projektet avslutats kommer verksamheten sannolikt att övergå i en samordnad kustvattenkontroll av Hanöbukten. Det betyder att ett kustvattenförbund kan förutsättas bli bildat också i Kristianstads län och då kan Östersjöinstitutets resurser anlitas för kustvattenkontrollen.

Avstånden blir därmed kortare till såväl de pelagiska undersökningsstationerna i denna del av Östersjön som till kustvattenstationerna i södra Sverige. Sedan länge har behovet av ett utökat stationsnät och tätare provtagning påtalats. Torhamns skärgård har av naturvårdsverket föreslagits som referensområde och bör således ingå i stationsnätet. En undersökning av skärgårdsområdet har bekostats av naturvårdsverket. Resultaten är sammanställda i en rapport som är under tryckning vid länsstyrelsen i Blekinge.

Yngeluppfödning

Mot. 1987/88
Jo431

På grund av den under senare år mycket hårda beskattningen av torskbeståndet i Östersjön har behovet av stödutsättning av torsk yngel allt oftare diskuterats.

Rakt söder om Blekinge finns de största uppväxtområdena för torsk i Östersjön. Det är därför lämpligt att förlägga en sådan yngeluppfödning till Blekinge. Den bör dock föregås av en pilotstudie, som institutet skulle kunna få i uppdrag att utföra.

Forskning

Det finns vidare flera viktiga forskningsområden inom fiske, vattenbruk och miljö som institutet bör ha kompetens och resurser att ägna sig åt. Här kan nämnas övergödnings- och toxicitetsproblem. Vid IVL:s Östersjölaboratorium har sedan flera år bedrivits forskning i modellekosystem på främst oljeutsläpp och skogsindustriella avloppsvatten. Tillämpad forskning behövs inriktas på bl. a. vattenbruk och fiskberedning samt reningsteknik för att minska miljöolägenheterna från dessa båda näringar. Givetvis bör denna verksamhet ske i nära samarbete med etablerad forskning, främst vid Lunds universitet och IVL.

Åtgärdsplanering

För att samordna och prioritera åtgärderna bör en planering komma till stånd, varvid övergödningsproblemen, miljögifterna och den biologiska produktionen (speciellt fiskproduktionen) ägnas stor uppmärksamhet.

Beredskap mot störningar från off-shore-verksamhet

I södra Östersjön håller en off-shore-verksamhet på att byggas upp. Kunskap inom detta område är begränsad i vårt land. Det är inte enbart de tekniska frågorna för utvinning av kolväten som behöver undersökas vidare utan också beredskapsfrågorna.

Vi bör för Sveriges del förbereda oss på vilka miljökonsekvenser som kan bli följden om denna verksamhet kommer i gång i större skala inom det känsliga Östersjöbäckenet. Blekinge skärgård ligger relativt nära verksamhetsområdet och i vårt land kan därför eventuella störningar bli först kännbara här. Dessa speciella beredskapsfrågor bör behandlas vid Östersjöinstitutet. IVL upprätthåller som regeringsuppdrag en akut beredskap i samband med större oljeutsläpp till havs.

Kustvattenplanering

Metoder anpassade till vattenplaneringens behov måste skyndsamt utvecklas, eftersom kommunernas översiktliga planering enligt PBL skall omfatta såväl mark som vatten. Här torde fjärranalystekniken kunna erbjuda en möjlighet att snabbt få fram ett yttäckande underlag utan alltför stora un-

dersökningar i fält. Ett sådant utvecklingsarbete skall kunna förläggas till Östersjöinstitutet och omfatta inte enbart fjärranalyser utan även andra enkla metoder lämpliga för kustvattenplanering i största allmänhet.

Mot. 1987/88
Jo431

Kvävereduktion i reningsverken

De kommunala reningsverkens möjligheter och kompetens när det gäller att reducera kvävehalten i avloppsvattnet bör undersökas. En sådan forskningsuppgift skulle institutet kunna få, där något av Karlskronas biologiska reningsverk kan vara lämpligt forskningsobjekt.

Internationella konferenser

Internationella Östersjökonferenser har under ett antal år anordnats av Karlskrona kommun. Sådana konferenser bör även i fortsättningen hållas regelbundet. Östersjöinstitutet kan få som uppgift att svara för dessa och därigenom verka för utökat internationellt samarbete mellan Östersjöländerna.

Utbildning

Redan nu finns goda utbildningsresurser i Karlskrona för vattenbruk och fiskberedning. Denna utbildning bör kompletteras med ämnen på högskolenivå. Vidare bör utbildningen förslagsvis vara internationellt öppen med vissa utbildningsplatser för i första hand Östersjöländerna. En sådan utveckling av utbildningen förutsätts kunna ske inom södra högskoleregionen.

Avslutning

Utöver vad som redan framgått av ovanstående har Karlskrona lediga och iordningställda lokaler för ett Östersjöinstitut, dels i anslutning till Östersjöskolan, dels i IVL:s lokaler. Dessutom finns hamn med kajer, undersökningsfartyg och annan sådan utrustning färdig att använda. Det skall också tilläggas att de erfarenheter som redan finns genom IVL:s verksamhet, internationella konferenser, utbildning i fiskodling och fiskberedning är en värdefull tillgång. Slutligen vill vi ännu en gång understryka värdet av att Karlskrona geografiskt befinner sig nära de stora problemområdena i Östersjön.

Hemställan

Mot bakgrund av vad som anförts hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ett miljöinstitut för Östersjön bör inrättas och förläggas till Karlskrona.

Stockholm den 26 januari 1988

Ralf Lindström (s)

Yvonne Sandberg-Fries (s)

Christer Skoog (s)